

Король М. М.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Ужгородського національного університету
Шумнієра О. Р.
студент
Ужгородського національного університету

Korol Marina
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of International Economic Relations
Uzhgorod National University
Shumniehra Olga
Student
Uzhgorod National University

ОЦІНКА ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Анотація. У статті проаналізовано особливості зовнішньоторговельної політики України, методи її реалізації та ефективність з огляду на аналіз динаміки макроекономічних показників зовнішньої торгівлі. Зовнішньоторговельна політика розглядається як одна з найважливіших ланок впливу на внутрішній економічний стан країни. Досліджено вплив застосовуваної в країні торговельної політики на динаміку фінансових показників зовнішньої торгівлі України та визначено, наскільки результативне їх використання. Тобто простежується, наскільки сильно впливає на експорт та імпорт політика вільної торгівлі або ж застосування заходів протекціонізму в окремих галузях економіки чи щодо конкретної продукції. Визначено деякі закономірності та зроблено прогноз можливого вдосконалення системи.

Ключові слова: зовнішньоторговельна політика, Україна, протекціонізм, вільна торгівля, експортно-імпорتنі операції.

Вступ та постановка проблеми. У сучасних умовах постійного розвитку світової торгівлі на міжнародний ринок виходитиме все більше нових учасників, які матимуть власні конкурентні переваги. З огляду на таку тенденцію, питання зовнішньоторговельної політики стає все більш актуальним. Для пристосування до нових умов, які диктуватиме ринок, уряди країн повинні кожен раз вирішувати, яких заходів ужити на цей раз: захищати свій внутрішній ринок від певних видів продукції чи ж відкриватися повністю для нових можливостей.

Для України, основною метою якої нині є поглиблене співробітництво з Європейським Союзом, як ніколи важливо застосування виваженої зовнішньоторговельної політики та її поступове вдосконалення, а тому варто уваги дослідження її сучасного становища та проблемних місць.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню зовнішньоторговельної політики України та її проблематики присвячено роботи таких вітчизняних дослідників, як О.О. Алімова, І.В. Кобута, Н.В. Осадча, В.М. Мовчан, А. Сібекина та ін.

Метою даної роботи є дослідження тенденцій розвитку зовнішньоторговельної політики України.

Результати дослідження.

На даному етапі розвиток та становлення економіки України як учасниці світогосподарських процесів відбувається в умовах постійної нестабільності як внутрішнього, так і зовнішнього характеру.

Якщо говорити про місце України у світових економічних рейтингах, то, незважаючи на невеликі підйоми на декілька сходинок вверх, вона все ще займає невисокі позиції. Так, за рейтингом економічної свободи 2019 р. Україні дісталось 147-е місце зі 180 країн [21].

Станом на 2018 р. за рейтингом інвестиційної привабливості Україна піднялась на три позиції і займає 131-е місце серед інших країн світу [20].

За розміром ВВП Україна займає 57-е місце згідно з даними, які надає МВФ [22]. Станом на 31.09.2018 його розмір становив 994 377 млн грн. Сама динаміка валового внутрішнього продукту за останні 10 років показує неоднозначність та постійні коливання в економіці, що пояснюється деякими політичними та економічними чинниками (рис. 1).

Аналізуючи дані, зображені на рис. 1, можемо констатувати, що найбільший спад ВВП у 2009 р. пояснюється світовою кризою, причиною якої стало світове падіння попиту на сталь у два рази. Як наслідок, сильно впали обсяги експорту України та приплив іноземної валюти в країну. Порівняно з 2008 р. ВВП України за 2009 р. скоротився на 35,6% (179,9 млрд. дол. – 2008 р., 117,2 млрд. дол. – 2009 р.).

Так, на значне зниження рівня ВВП у 2014 р. вплинув початок антитерористичної операції на сході країни, що призвело до торгової блокади Донбасу в першому кварталі 2017 р. Оскільки більша частина промислового потенціалу знаходилася саме там, то початок бойових дій зупинив виробництво на Сході і тим самим значно зменшив ВВП країни. З 2015 р. спостерігається значний ріст ВВП країни після найбільшого спаду рівня ВВП із моменту світової кризи 2008 р. Приріст був зумовлений грошовими надходженнями з-за кордону. Пізніше наслідки блокади було усунено, і на 2017 р. зростання становить 2,5%. Окрім того, завдяки укладенню угоди про зону вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом у січні 2016 р. поступово було досягнуто попередніх обсягів експорту продукції. Так, перші три квартали 2018 р. характеризуються зростанням ВВП на 3,7% порівняно з третім кварталом 2017 р.

Під впливом змін на міжнародному ринку товарів протягом останнього десятиріччя суттєво трансформувалася зовнішня торгівля України як у регіональному, так і в

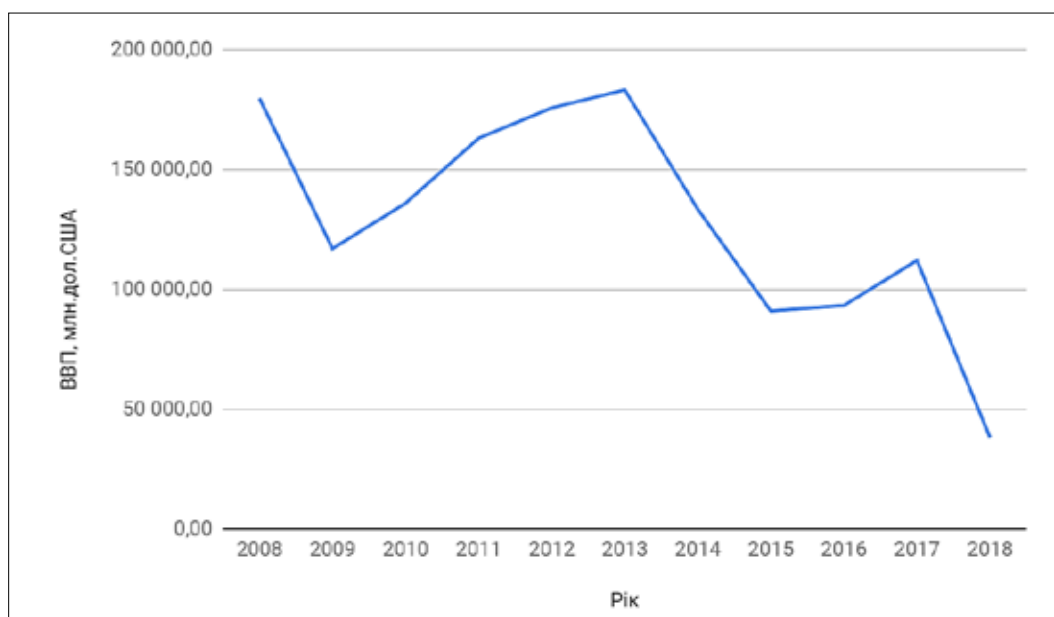

Рис. 1. Динаміка ВВП України за період із січня 2008 р. по листопад 2018 р. (млн. дол. США) [24]

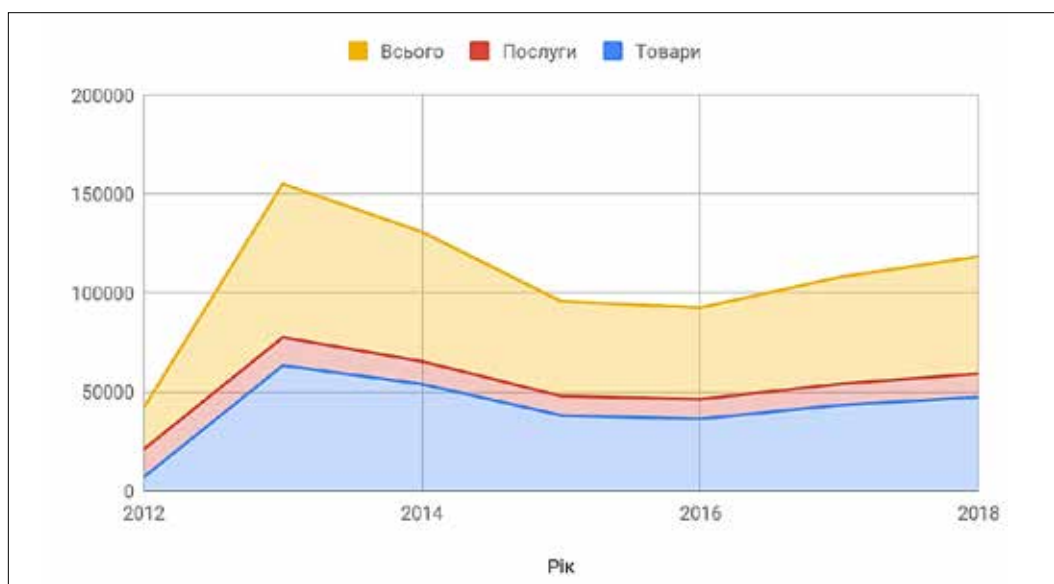

Рис. 2. Динаміка експорту товарів і послуг в Україні за період 2012–2018 рр. (млн. дол. США) [9–11]

товарному розрізі. Як і з ВВП, обсяги експорту та імпорту протягом 2012–2018 рр. постійно коливаються (рис. 2).

Так, переживши світову кризу 2008–2009 рр., протягом наступних двох років (2010–2011 рр.) у країні відновилася траєкторія зростання зовнішньої торгівлі внаслідок поступового світового виходу з кризи і поліпшення кон'юнктури ринку. Сформована в 2012–2013 рр. динаміка свідчить про припинення тенденції стрімкого нарощування експорту, характерної першим рокам після глобальної фінансово-економічної кризи. Так, зростання експорту за 2012 р. було незначним і становило тільки 0,6% приросту порівняно з попереднім роком. Причиною такого спаду в динаміці була друга хвиля кризи й, як наслідок, значне погіршення ситуації на світовому ринку. В Україні значно падає виробництво, зокрема в металургії та деяких сегментах машинобудування, орієнтованих на продаж за кордон.

У 2013 р. зовнішньоторговельні показники продовжують погіршуватися, експорт товарів скоротився на 8,5%. Це пояснюється тим, що за рахунок відновлення економічної активності після кризи попит швидко наситився. Усе це вилилося в проявах депресивних тенденцій в економіці України аж до 2015 р. У 2015–2016 рр. за рахунок відкриття дверей в ЄС за умов ЗВТ тенденція до зниження переходить до зростання та нарощування експорту. У результаті за 2017 р. загальний експорт становив 55,3 млрд. дол. США (на 23% більше, ніж за 2016 р.). Високий приріст експорту до Європи пояснюється сприятливими цінами. Цим самим пояснюється і зростання імпорту (рис. 3).

Імпорт значною мірою повторював динаміку експорту. У 2012 р., незважаючи на загрозу кризової рещесії, в Україні надалі зростав попит на імпортовану продукцію. Най-

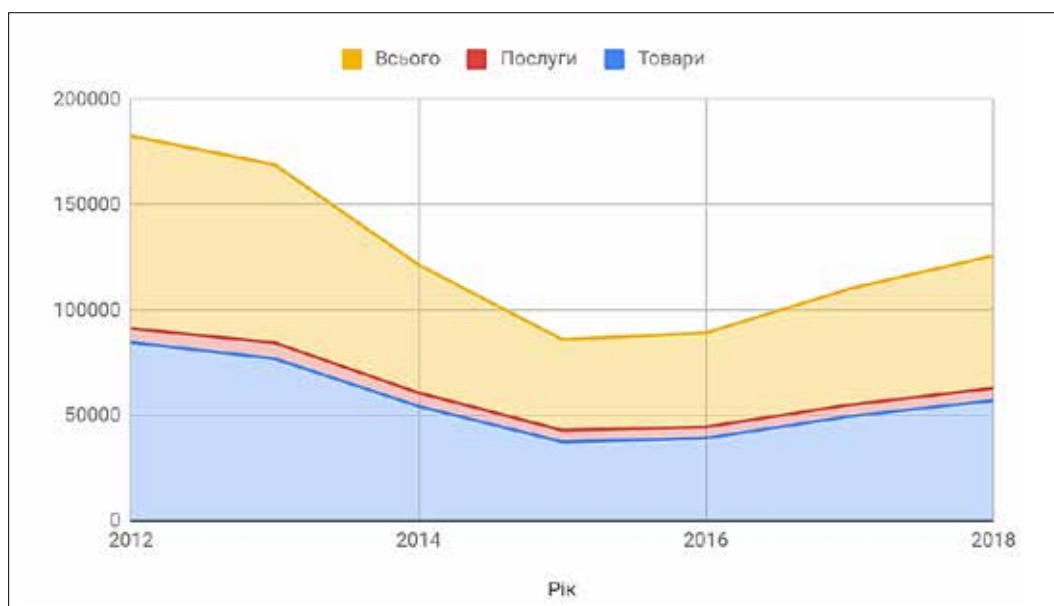

Рис. 3. Динаміка імпорту товарів і послуг України за період 2012–2018 рр. (млн. дол. США) [9–11]

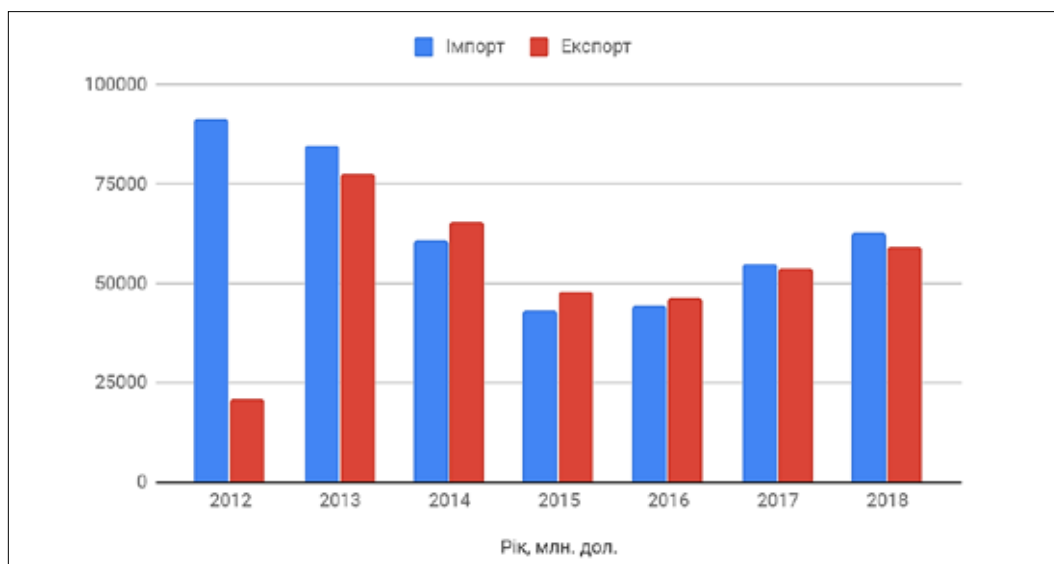

Рис. 4. Динаміка торговельного балансу України за період 2012–2018 рр. (млн. дол. США) [9–11]

більше зростають закупівлі транспортного обладнання та продукції машинобудування (30% і 3,3% відповідно). Приводом до нарощування імпорту цього роду продукції стали чутки про ймовірне падіння курсу гривні, а також урядові наміри щодо підвищення імпортного мита на автомобілі. Загалом у 2012 р. приріст імпорту сповільнився до 2,5%, і в 2013 скоротився на 9,1%. Негативні тенденції продовжуються до 2015 р. у зв'язку із загостренням конфлікту на сході країни. Наслідками конфлікту стало розгортання нової економічної кризи в країні, що супроводжувалося скороченням виробничих потужностей, погіршенням внутрішнього попиту через зниження доходів та сильної девальвації гривні. Зростання імпорту з 2016 р. пояснюється вільним доступом для України товарів Європейського Союзу. Так, у 2017 р. імпорт зростає на 19%, а в 2018 р. імпорт на товари збільшився на 16,1%, послуг – на 5%. Доступ ринку для іноземних виробників також стимулює національне виробництво.

Із 2013 р. поступово стабілізується торговельний баланс, хоча імпорт усе ж продовжує переважати над експортом (рис. 4).

Незважаючи на позитивні зрушення, через високу частку в імпорті товарів із високою доданою вартістю протягом 2015–2018 рр. зберігається дефіцит торговельного балансу. Негативне сальдо станом на 2018 р. становить -3752 млн. дол. Сповільнене опанування нових ринків відбувається за рахунок довготривалого процесу підведення продукції до європейських стандартів. На основі цього можна зробити висновок, що найближчим часом в Україні імпорт і надалі переважатиме над експортом.

Найбільш прибутковими статтями експорту за перші сім місяців 2018 р. стали [12]:

- продукція АПК і харчової промисловості – 9,8 млрд. дол. (-0,6% порівняно із сімома місяцями 2017 р.);
- продукція металургійного комплексу – 7,2 млрд. дол. (+30,1%);

- продукція машинобудування – 3,2 млрд. дол. (+14,9%);
- мінеральні продукти – 2,5 млрд. дол. (+7,4%);
- продукція хімічної промисловості – 1,5 млрд. дол. (+26,1%);
- деревина і паперова маса – 1,2 млрд. дол. (+29,5%);
- різні промислові товари – 852,9 млн. дол. (+20,3%);
- продукція легкої промисловості – 716,7 млн. дол. (+18,7% порівняно із сімома місяцями 2017 р.).

При цьому найбільша питома вага в українському експорті належить [12]:

- продукції АПК та харчової промисловості (36,4%);
- продукції металургійного комплексу (26,8%);
- продукції машинобудування (11,8%);
- мінеральним продуктам (9,1%).

На рис. 5 зображено відсоткове відношення провідних товарів у загальному експорті України.

Протягом багатьох років перше місце й досі займає продукція АПК та харчової промисловості, займаючи 36,4% від загального експорту. Така вагома частка відводиться їй передусім через присутність у цій галузі олії, пшениці, меду та ін. За експортом цих товарів Україна займає перші місця у світі. На другому місці знаходиться продукція металургійного комплексу – 26,8%. Причиною цього є значні поклади залізної, марганцевої руди та інших корисних копалин, що також є причиною великої частки, яку займає експорт мінеральних продуктів.

Проаналізувавши структуру експорту, можна зрозуміти, наскільки сильно країна орієнтована на вивіз сировини й яку малу частку займають продукти з високою доданою вартістю.

В імпорті товарів до України найбільшу частку в 31% займають машини, обладнання і транспорт – 17,42 млрд. дол. від загального імпорту. На другому місці із часткою в 24% знаходяться паливно-енергетичні продукти – 13,52 млрд. дол., на третьому – продукція хімічної промисловості – 18,6%, або 10,60 млрд. дол. [18].

За останні 10 років через зміни в економічній орієнтації національної економіки перелік основних торговельних партнерів України в експорті та імпорті товарів також змінювався. Зараз до найбільших торговельних партнерів України належать ЄС – 45,1% від загального обсягу експорту, Росія – 7,3% (незважаючи на конфліктну ситуацію), а також Туреччина – 6,6%, Індія – 5,2%, Єгипет – 4,5%, Білорусь – 2,8% та ін. [19].

Політика вільної торгівлі в Україні проявляється за допомогою укладання угод про вільну торгівлю. Так, за

28 років незалежності було укладено 17 угод про вільну торгівлю, які покривають 46 країн [23].

Найбільшою такою угодою стало підписання угоди про ЗВТ з Європейським Союзом. Так, результатом підписання угоди стало те, що обсяг експорту товарів до країн Європейського Союзу у січні-травні 2017 р. порівняно з аналогічним періодом 2016 р. зріс на 25,2%, до 6,755 млрд. дол. Імпорт товарів із країн ЄС зріс на 21,3%, до 7,812 млрд. дол., і становив 42,1% у загальному обсязі імпорту. За перше півріччя 2018 р. експорт до ЄС зріс на 19,2% порівняно з минулим роком і становив 9,79 млрд. дол. Імпорт в Україну, своєю чергою, зріс на 12,4%, до 10 млрд. дол. Прослідковується помітне зниження в обсягах через виникнення дискусій із приводу недотримання умов ЗВТ [11].

Окрім того, угоди про вільну торгівлю підписано також із Канадою, яка охоплює торгівлю товарами й державні закупівлі, Грузією (торгівля товарами), Македонією (торгівля товарами), Чорногорією (торгівля товарами та послугами), країнами Європейської асоціації вільної торгівлі (Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія, Швейцарія), а також країнами СНД (із 1 січня 2016 р. Росія в односторонньому порядку відмовилася виконувати свої зобов'язання в рамках цієї угоди). На фінішу пряму вийшли переговори щодо підписання ЗВТ між Україною та Туреччиною [15].

Також український бізнес має можливість користуватися Генеральною системою преференцій США, яка передбачає безмитний експорт близько 5 тис. видів товарів [23].

Політика вільної торгівлі передусім дає Україні змогу отримувати найбільшу вигоду від міжнародної торгівлі. Із застосуванням фритредерства стимулюється розвиток конкуренції, обмежується монополізм. Кількість товарів на внутрішніх ринках значно збільшується, що дає людям ширший вибір, та за рахунок відкритих кордонів збагачується також науково-технічна база, що сприяє НТП.

Незважаючи на безперечний позитив, який несе в собі політика вільної торгівлі, у чистому вигляді вона ніколи й ніде не застосовувалася. Україна тут також не є винятком. Застосування протекціонізму в певних галузях пояснюється тим, що провідними статтями експорту є сировина та товари з низькою доданою вартістю. Загалом національна продукція в багатьох сферах є також слабким конкурентом. Зважаючи на розширення національних торговельних зв'язків і те, що економіка більшою мірою все ж сировинно орієнтована, варто приділити більшу увагу наукомістському виробництву та товарам із високою доданою вартістю. Із цією метою та щоб обмежити

Рис. 5. Структура експорту України станом на 2018 р. [12]

доступ до українського ринку певній категорії товарів, влада країни намагається різними способами контролювати експорт та імпорту.

Законодавством України передбачено застосування доволі великої кількості протекціоністських заходів, серед яких – квотування, тарифікація, обкладання митом, ліцензування та ін.

Якщо говорити про експорт, то його обмеження застосовується переважно до товарів, які є сировиною провідних галузей економіки, таких як виробництво олії, борошна та ін.

Так, сьогодні в Україні існує низка законів, які регулюють або обмежують вивезення товарів за допомогою обкладання експорту митом.

Серед них:

- Закон України від 07.05.1996 № 180/96-ВР «Про вивізні (експортні) мито на живу худобу та шкіряну сировину» (зі змінами та доповненнями), який установлює мито в розмірі 10% на велику рогату худобу свійських видів живу, крім чистопородних (чистокровних) племінних тварин, овець, та ставку 20% на шкіряну сировину [1];

- Закон України від 10.09.1999 № 1033-XIV «Про ставки вивізних (експортних) мита на насіння деяких видів олійних культур» (зі змінами та доповненнями), який установлює мито в розмірі 10% на насіння льону, соняшнику та стрижію [2];

- Закон України від 24.10.2002 № 216-IV «Про вивізні (експортні) мито на відходи та брухт чорних металів» (зі змінами та доповненнями), який установлює ставки в розмірі 45% на визначені законом товари [3];

- Закон України від 13.12.2006 № 441-V «Про ставки вивізних (експортних) мита на брухт легованих чорних металів, брухт кольорових металів та напівфабрикати з їх використанням» (зі змінами та доповненнями), який установлює ставки в розмірі 15% на визначені законом товари [4];

- Закон України від 03.06.2008 № 309-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (зі змінами та доповненнями), який установлює мито на певні види газу в розмірі 35% [5].

Метод тарифного обкладання доволі результативно відображається на внутрішньому виробництві. Так, на прикладі виробництва соняшникової олії відомо, що з топ-13 найбільших виробників в Україні, які також входять у число світових лідерів, троє функціонують завдяки іноземним інвестиціям або ж зареєстровані як іноземні.

Важливим для регулювання економіки в країні є не тільки контроль над вивезенням товарів, а й за ввезенням. Переважно тарифікації імпорту товарів з ЄС підлягають сільгосппродукція та товари, з якими важко конкурувати на національному рівні.

Станом на 2018 р. за умов ЗВТ найвищі відсотки нараховуються на такі товари та групи товарів [8]:

- гречка – 10%;
- борошно – 7,5%;
- крупи – 10%;
- сало та субпродукти – 12,5%;
- олія соняшникова – 15%;
- цукровий буряк – 18%;
- шишки хмелю – 18%;
- приймальна апаратура для радіомовлення з лазерною системою зчитування; касетна з аналоговою або цифровою системою – 15,6%;
- автомобілі легкові – 7,3–7,5% та ін.

За допомогою таких обмежень імпорту держава захищає національного товаровиробника від надмірної конкуренції і водночас мотивує його до вдосконалення власного виробництва.

Законодавством України передбачено застосування квот щодо імпорту з ЄС таких товарів, як свинина, м'ясо птиці та цукор.

Таблиця 1

Тарифні квоти на імпорту товарів з ЄС станом на 2018 р. [8]

Найменування товару	Обсяги тарифної квоти, т	Тариф
Свинина	10000	12%
Свинина додаткова	10000	12%
М'ясо птиці	8000-10000	15%
М'ясо птиці додаткова	10000	15%
Цукор	30000-40000	50%

Квотування зазначених видів м'яса застосовується через високу захворюваність даних видів тварин у країнах ЄС та як захисний механізм задля стимулювання внутрішнього виробництва. Також однією з причин є відповідь на квотування з боку ЄС. Якщо дивитися на картину повністю, то встановлені взаємні вимоги все більше нагадують торговельну війну.

Щодо квотування вивозу товарів з України, то більшість квот встановлюється щодо необроблених дорогоцінних металів (золото, срібло) та відходів і брухту з них для уникнення масового вивозу золота і срібла як сировини та для раціонального використання ресурсів держави. Застосовується нульове квотування [6].

У цілому можна сказати, що застосування протекціонізму більшою мірою позитивно відображається на національній економіці. Проте встановлення будь-яких обмежень має бути обґрунтованим і не порушувати ніяких міжнародних домовленостей або угод. Саме на основі такого порушення нині виникають певні протиріччя між Україною та ЄС.

Із моменту підписання угоди про створення ЗВТ для національних товарів відкрилося багато нових можливостей у зв'язку з умовами, які передбачає Зона вільної торгівлі. Передусім це поступове скасування/зниження ставок увізного мита сторін на товари партнера [14].

Насамперед суперечності виникають через підвищення такого вивізного мита на металобрухт із боку України.

Так, у 2016 р. прийнято третій законопроект щодо підвищення митної ставки на вітчизняний металобрухт із 42 євро за тону до 58 євро за тону терміном на шість років. За весь період із 2016 по 2019 р. ціна зросла з 10 євро за тону до 58 євро за тону. Вже в 2017 р. Рада Європейського Союзу заявляла про порушення цими діями домовленостей між Україною та ЄС. Український парламент обґрунтував прийняття законопроекту тим, що мито необхідне для зменшення на внутрішньому ринку дефіциту брухту чорних металів задля першочергового забезпечення потреб оборонної промисловості і забезпечення умов відновлення об'єктів інфраструктури. Запевняється, що цей законопроект діє в рамках умов угоди [17].

Своєю чергою, і з боку ЄС присутні деякі порушення умов Зони вільної торгівлі. Так, нині діє тимчасове тарифне обмеження експорту 23 видів продукції металургійної галузі. Тарифні квоти застосовуються на основі принципу first come, first served (перший прийшов – перший отримав), а після того як квоту було вичерпано, до подальших поставок застосовується мито в розмірі 25% [13].

Відповідно до рішення Європейської Комісії, серед української металопродукції 11 видів потрапляють під дію захисних заходів, а саме: гарячекатані та холодно-

кагані листи і смуги, нержавіюча арматура і легкі секції, труби для газопроводів та ін. Крім того, ще триває розслідування ситуації із 17 видами продукції.

В Україні відстоюють позицію, що для введення тарифних квот на металопродукцію з України ЄС не має достатніх підстав, відповідно до вимог СОТ, а також зважаючи на поточний стан розвитку металургійної галузі ЄС. Обґрунтовується це тим, що, відповідно до положень угод СОТ, у разі запровадження захисних заходів імпорту української продукції з часткою менше 3% від загального імпорту товару до ЄС має бути виключений з-під їхньої дії [16].

З огляду на ситуацію, яка склалася, стає зрозуміло, що дана угода потребує доопрацювання через зіткнення певних інтересів із боку обох сторін. Очевидне порушення з боку України може понести за собою значні наслідки та похитнути довіру європейських країн. Тому для уникнення торгових війн уряду варто краще прислухатися до умов тих угод, які він приймає, задля встановлення стабільного співробітництва.

Висновки. Україна є відносно молодою учасницею світового ринку, тому її зовнішньоторговельна політика знаходиться на стадії формування та пристосування. Загалом у країні нині доволі складна система контролю над експортом та імпортом, що проявляється у застосуванні

комбінування вільної торгівлі та протекціонізму. Протекціонізм втілюється у вигляді тарифікації, обкладання митом, ліцензування та квотування. Переважно ці заходи застосовуються щодо сировини, вивезення або ввезення якої в країну небажане, та товарів, з якими національній економіці важко конкурувати.

Проте, вибравши європейський вектор інтеграції, та задля подальшого поглиблення співробітництва зі світом і поліпшення власного економічного становища, поступово відбувається перехід від жорсткого протекціонізму до політики невтручання.

Із кожним роком усе з більшою кількістю країн ведуться переговори та створюються нові зони вільної торгівлі, пом'якшуються тарифи, знімаються обмеження на ввезення і вивезення товарів, полегшується доступ до ринків збуту та відкриваються власні кордони. Фінансова статистика у відповідь на це показує цілком позитивний результат.

У цілому Україна стоїть на правильному шляху до інтеграції в міжнародний торговельний простір та здобуття в ньому найбільш вигідного для себе становища. У разі подальшого просування принципів вільної торгівлі та помірною використанню захисних заходів Україна зможе й надалі нарощувати експорт, поліпшувати внутрішнє виробництво та економічний стан країни у цілому.

Список використаних джерел:

1. Закон України від 07.05.1996 № 180/96-ВР «Про вивізні (експортні) мито на живу худобу та шкіряну сировину» (зі змінами та доповненнями).
2. Закон України від 10.09.1999 № 1033-XIV «Про ставки вивізних (експортних) мита на насіння деяких видів олійних культур» (зі змінами та доповненнями).
3. Закон України від 24.10.2002 № 216-IV «Про вивізні (експортні) мито на відходи та брухт чорних металів» (зі змінами та доповненнями).
4. Закон України від 13.12.2006 № 441-V «Про ставки вивізних (експортних) мита на брухт легованих чорних металів, брухт кольорових металів та напівфабрикати з їх використанням» (зі змінами та доповненнями).
5. Закон України від 03.06.2008 № 309-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (зі змінами та доповненнями).
6. Закон України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорту яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2018 рік».
7. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність».
8. Рівні ставок ввізного мита України, які будуть застосовуватися у 2018 році до імпорту товарів походженням з ЄС в рамках вільної торгівлі між Україною та ЄС.
9. Державна служба статистики України: Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі товарами. URL : <http://ukrstat.gov.ua/>.
10. Державна служба статистики України: Географічна структура експорту-імпорту послуг (1996–2017). URL : <http://ukrstat.gov.ua/>.
11. Державна служба статистики України: Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами у 2018 р. URL : http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zd/ztt/ztt_u/ztt1218_u.htm.
12. Міністерство економічного розвитку і торгівлі: Експорт товарів з України за перші 7 місяців 2018 року зріс на 12,7%. URL : <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=81ef4666-2d22-4336-bad1-fbd1f279fa07&title=EksportTovarivZUKrainiZaPershi7-Misiatsiv2018-RokuZrisNa12-7-?ihmpvqepoargwqgm?rzpceiqqnhmpvqnh>.
13. ЄС ввів квоти на 11 видів металопродукції України. URL : <https://ua.korrespondent.net/business/economics/3991540-yes-vviv-kvoty-na-11-vydiv-metaloproduktsii-ukrainy>.
14. Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС. URL : <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/trade-and-economic/atm>.
15. Зона свободної торгівлі з Турцією: переговори вийшли на завершальний етап. URL : https://censor.net.ua/news/3114620/zona_svobodnoyi_torgovli_s_turtsiei_peregovory_vyshli_na_zavershayuschiy_etap.
16. Мінекономрозвитку разом з українськими виробниками продовжить відстоювати інтереси України в рамках процедури розслідування. URL : <https://ua.korrespondent.net/business/economics/3991540-yes-vviv-kvoty-na-11-vydiv-metaloproduktsii-ukrainy>.
17. Рада підвищила експортне мито на металобрухт. URL : <https://bitly.su/bQzc8F>.
18. Товарна структура зовнішньої торгівлі у січні-листопаді 2018 р. URL : <https://bitly.su/FoH67>.
19. Що і куди експортує Україна (інфографіка). URL : <https://news.finance.ua/ua/news/-/425300/shho-i-kudy-eksportuye-ukrayina-infografika>.
20. BDO IBC Overall ranking. URL : <https://www.bdo-ibc.com/index.php?id=35>.
21. Country Rankings: World and Global Economy country Rankings of Economic Freedom. URL : <https://www.heritage.org/index/ranking>.
22. International Monetary Fund Report for Selected Countries and Subjects 2018. URL : <https://bitly.su/LrPde>.
23. Ukraine: Free Trade Agreements. URL : https://issuu.com/nataliyamykolska/docs/broschure_free_trade_agreements.
24. World Development Indicators, GDP of Ukraine. URL : <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>.

ОЦЕНКА ВНЕШНЕТОРГОВОЙ ПОЛИТИКИ УКРАИНЫ

Аннотация. В статье проанализированы особенности внешнеторговой политики Украины, методы ее реализации и эффективность с учетом анализа динамики макроэкономических показателей внешней торговли. Внешнеторговая политика рассматривается как один из самых важных рычагов воздействия на внутреннее экономическое положение страны. Изучено влияние использованной в стране торговой политики на динамику финансовых показателей внешней торговли Украины и определено, насколько результативным может быть ее применение. То есть прослеживается, насколько сильно влияет на экспорт и импорт политика свободной торговли, использование протекционизма в отдельных отраслях или на счет конкретного продукта. Определены некоторые закономерности и сделан прогноз возможного усовершенствования системы.

Ключевые слова: внешнеторговая политика, Украина, протекционизм, свободная торговля, экспортно-импортные операции.

EVALUATION OF THE UKRAINIAN FOREIGN TRADE POLICY

Summary. This article gives a detailed analysis of the Ukrainian Foreign trade policy's characteristics, methods of its implementation and effectiveness, based on an analysis of dynamics of macroeconomic trade indicators. In today's conditions of world trade continuous development every year more and more countries become participants each of which has its own competitive advantages. Given this trend the issue of foreign trade policy is becoming more and more relevant. In order to adapt to the new conditions that market will dictate, the governments of the countries each time have to decide what measures to take this time: to protect national manufacturer or to fully open up for new opportunities. For Ukraine, whose current main goal is in-depth collaboration with the European Union, it is more than ever important to use a well-balanced foreign trade policy and its gradual improvement. Therefore its current situation and problem areas are worth to explore. Formation and development of modern Ukrainian economy are being held in conditions of constant internal and external instability. Ukraine is a relatively young participant of international market, that's why its external trade policy is only at the stage of formatting and adapting. Generally there is a complex export-import-control system, which is a combination of free trade and protectionism. Now the national economy is in the process of transition from strict protectionism to policy of non-intervention, which is held for further deepen economic cooperation with the world and to improve the country's economic situation. Foreign trade policy is considered as one of the most important bargaining chips of the country's internal economic situation. The authors were investigating the influence of the trade policy applied in the country on financial indicators of foreign trade and determine how effective their use is. So it is traced which influence has free trade policy on export and import, and which influence has the usage of protectionist measures in certain sectors of the economy or in relation to specific products. There have been drawn certain conclusions and determined some perspectives for the future in this field.

Key words: foreign trade policy, Ukraine, protectionism, free trade, export-import transactions.